

Sygn. akt I Ns 124/18

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2018 r.

Sąd Rejonowy w Sanoku, Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Elżbieta Domańska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Wójcik

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2018 r. na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Sp. z o.o. w S. KRS (...);

przy uczestnictwie M. D. PESEL (...);

E. S. (1) PESEL (...);

E. S. (2) PESEL (...);

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza
i o stwierdzenie nabycia spadku po A. K. (1)

p o s t a n a w i a

I. z a t w i e r d z i ć uchylenie się przez E. S. (2) c. J.

i A. w dniu 6 września 2018 r. od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku po A. K. (2) c. J. i W. zmarłej w dniu 6 września 2014 r. w B.,
a ostatnio stale zamieszkałej w M. z dobrodziejstwem inwentarza;

II. s t w i e r d z i ć, iż spadek po A. K. (2) c. J. i W. zmarłej w dniu 6 września 2014 r. w B., a ostatnio stale zamieszkałej w M. na podstawie ustawowego porządku dziedziczenia nabyli

- wprost syn E. S. (1)

- z dobrodziejstwem inwentarza córka E. S. (2)

- wprost córka M. D.

po 1/3 części każde z nich

III. o d s t ą p i ć od obciążania uczestniczki E. S. (2) kosztami opłaty od wniosku o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza i o odebranie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza;

IV. s t w i e r d z i ć, iż każdy uczestnik w pozostałym zakresie ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 124/18

UZASADNIENIE

Postanowienia z dnia 28 września 2018 r.

Wnioskodawca (...)w S. we wniosku z dnia 12 marca 2018 r. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po dłużnicze A. K. (2) na podstawie ustawowego porządku dziedziczenia uzasadniając to posiadaną wierzytelnością wobec zmarłej dłużniczki wynikającą z tytułu wykonawczego wydanego przez Sąd Rejonowy w Sanoku z dnia 27 lutego 2013 r. pod sygn. akt I Co (...). We wniosku wnioskodawca wniósł również o zasądzenie od uczestników na jego rzecz kosztów postępowania tj. kosztów zastępstwa procesowego w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej określonej w § 6 pkt. 2 w związku z § 15 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych tj. kwotę 720 zł., kosztów wniesionej opłaty od wniosku w kwocie 50 zł., kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł., kosztów wpisu do Rejestru Sądowego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku w kwocie 5 zł., kosztów poniesionych w celu ustalenia następców prawnych zmarłej A. K. (2), a mianowicie: 39 zł. za odpis skrócony aktu zgonu A. K. (2) wraz z pełnomocnictwem, 48 zł. za wniosek do Urzędu Gminy S. o wskazanie następców prawnych A. K. (2) wraz z pełnomocnictwem, 48 zł. za wniosek do Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA o wskazanie następców prawnych A. K. (2) wraz z pełnomocnictwem, 39 zł. za odpis skrócony aktu urodzenia M. K. wraz z pełnomocnictwem i 39 zł. za odpis skrócony aktu urodzenia E. S. (1) wraz z pełnomocnictwem. Uzasadniając swój wniosek wnioskodawca wskazał, iż jego pełnomocnik podjął szereg czynności zmierzających do ustalenia wszystkich potencjalnych spadkobierców zmarłego. Ustalił i wskazał adresy zamieszkania oraz dostarczył niezbędne akty stanu cywilnego. Biorąc pod uwagę okoliczności przedmiotowej sprawy żądana kwota kosztów zastępstwa procesowego w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej jest adekwatna do nakładu pracy pełnomocnika i stopnia przyczynienia się przez niego do rozstrzygnięcia sprawy.

(wniosek z dnia 12 marca 2018 r. – k. 3)

Uczestnik E. S. (1) na rozprawie w dniu 29 marca 2018 r. poparł powyższy wniosek.

(stanowisko zaprezentowane przez uczestników na rozprawie w dniu 29 marca 2018 r. – k., 30)

Postanowieniem z dnia 29 marca 2018 r. Sąd wezwał na podstawie art. 510 § 2 k.p.c. do udziału w sprawie w charakterze uczestnika spadkobierczynię E. S. (2).

(postanowienie z dnia 29 marca 2018 r. – k. 32)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. K. (2) zmarła w dniu 6 września 2014 r. w B., a na stałe przed śmiercią zamieszkiwała w M.. W chwili śmierci była wdową. Z trwającego wcześniej małżeństwa pozostawiła jedno dziecko M. K. z domu K. córkę J. oraz dwoje dzieci pozamażeńskich syna E. S. (1) syna J. i córkę E. S. (2) córkę J.. A. K. (2) nie miała dzieci przysposobionych. Nie pozostawiła po sobie testamentów. Nikt z jej spadkobierców przed jej śmiercią nie zrzekał się umownie po niej dziedziczenia, ani po jej śmierci nie składał oświadczeń o przyjęciu, bądź odrzuceniu spadku po niej.

(dowód; odpis skrócony aktu zgonu A. K. (2) – k. 7, odpis skrócony aktu urodzenia M. D., odpis skrócony urodzenia E. S. (1) – k. 8, odpis skrócony aktu małżeństwa M. D., zaświadczenie systemu PESEL 2 – Sad systemu informatycznego sądów E. S. (2) – k. 56, zapewnienie spadkowe uczestników E. S. (1) – k. 30, E. S. (2) – k. 59)

Uczestniczka E. S. (2) na rozprawie w dniu 6 września 2018 r. złożyła wniosek o uchylenie się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku po swojej matce A. K. (2) z dobrodziejstwem inwentarza w terminie i zezwolenie jej na złożenie takiego oświadczenia wnosząc dodatkowo o nie obciążanie jej kosztami toczącego się postępowania, gdyż jest na rencie, która pozostaje w dyspozycji dyrektora Schroniska w J., w którym przebywa od dwudziestu lat. W tym okresie czasu ze swoją matką widywała się raz w roku na święta kiedy przyjeżdżała w odwiedziny do niej. Nie wiedziała nic o jakimkolwiek zadłużeniu jej matki wobec kogokolwiek, w tym wobec wnioskodawcy. Uczestniczka E. S. (2) nie jest osobą ubezwłasnowolnioną, ani nie pozostaje pod niczyją opieką. Nie ma środków

pieniężnych, by ponieść koszty toczącego się postępowania. Jej renta przeznaczana jest przez Schronisko, w którym przebywa na jej pobyt tam i utrzymanie. Nigdzie nie pracuje.

Uczestniczka E. S. (2) na rozprawie w dniu 6 września 2018 r. złożyła oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po zmarłej matce A. K. (3).

(zeznanie uczestniczki E. S. (2) – k. 59, oświadczenie uczestniczki E. S. (2) złożone w trybie art. 640 k.p.c. w związku z art. 1012 k.c. – k. 59)

Dokonane w niniejszej sprawie ustalenia faktyczne Sąd oparł o wskazany wyżej materiał dowodowy w postaci odpisów skróconych aktów zgonu, urodzeń i małżeństwa oraz z zapewnień spadkowych uczestników postępowania i ich zeznań. Pozwoliły one Sądowi na ustalenie rodzaju dziedziczenia, kręgu spadkobierców po zmarłej A. K. (2), sposobu nabycia przez nich tego spadku, a także wielkości udziału każdego z nich w spadku po tej zmarłej.

Materiał dowodowy jest zupełny i kompletny, stanowi pełną podstawę do dokonania stwierdzenia nabycia spadku po zmarłej A. K. (2).

Sąd zważył, co następuje:

Prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi czwartej Spadki. (art. 922 § 1 k.c.) Zgodnie z art. 924 k.c. „Spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy.”, a zgodnie z art. 925 k.c. „Spadkodawca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku.” Powołanie do spadku wynika z ustawy lub z testamentu. (art. 926 § 1 k.c.) Nie może być spadkobiercą osoba fizyczna, która nie żyje w chwili otwarcia spadku o czym stanowi art. 927 § 1 k.c.

W przypadku spadkodawczyni A. K. (2) mamy do czynienia z powołaniem do spadku w wyniku ustawy, gdyż nie pozostawiła ona po sobie testamentu. Zgodnie z art. 931 § 1 k.c. „W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek: dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.” Kierując się powyższym przepisem spadek po A. K. (2) nabyły żyjące w chwili jego otwarcia dzieci syn E. K., córka E. S. (2) i córka M. D. po 1/3 części każde z nich, gdyż mąż spadkodawczyni nie dożył otwarcia spadku po niej.

Stosownie do art. 924 k.c. w związku z art. 925 k.c., spadkobierca nabywa spadek z chwilą jego otwarcia czyli w chwili śmierci spadkodawcy. Zgodnie z art. 1012 k.c., spadkodawca może nabyty z tą chwilą spadek przyjąć bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste) lub z ograniczeniem tej odpowiedzialności do ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza) albo spadek odrzucić; w tym ostatnim przypadku spadkobierca zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1020 k.c.) Spadkobierca powinien złożyć oświadczenie w ciągu sześciu miesięcy od dnia dowiedzenia się o tytule swego powołania do spadku (art. 1015 § 1 k.c.) Do dnia 18 października 2015 r. art. 1015 § 2 k.c. stanowił, że brak oświadczenia spadkobiercy w terminie określonym w § 1 jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże, gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Z uwagi na to, iż żaden ze spadkobierców A. K. (2) w okresie sześciu miesięcy od dnia, w którym dowiedział się o tytule swego powołania nie był osobą nie mającą pełnej zdolności do czynności prawnych albo osobą, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osobą prawną, przyjęcie spadku z uwagi na brak ich oświadczeń w powyższym terminie było prostym przyjęciem przez nich spadku po tej zmarłej. Znalazło to swój wyraz w treści postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po A. K. (2) z dnia 6 września 2018 r. Jedyne w wyniku zatwierdzenia uchylecia się przez spadkobierczynię E. S. (2) od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po zmarłej A. K. (2) w terminie i złożenia w dniu 6 września 2018 r. przez nią takiego oświadczenia, przyjęcie spadku po tej zmarłej przez nią nastąpiło właśnie w ten sposób.

Zgodnie z art. 1019 § 2 k.c. w związku z art. 84 § 1 zdanie pierwsze i § 2 k.c. podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły. W orzecznictwie przyjmuje się, że błędem takim nie jest nieznanostwo przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego majątku spadkowego. Podziela się wyrażany w literaturze pogląd, że o błędzie co do przedmiotu spadku można mówić wtedy, gdy brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności spadkobiercy, czy też, mówiąc inaczej, jest on usprawiedliwiony okolicznościami sprawy. Podkreśla się, że poprzestanie na pozbawionym konkretnych podstaw przypuszczeniu, dotyczącym stanu majątku spadkowego, nie może być uznane za błąd istotny, lecz za lekkomyślność, która nie stanowi postawy uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia (postanowienia SN z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, z dnia 18 marca 2010 r., V CSK 337/09, z dnia 1 grudnia 2011 r., I CSK 85/11, z dnia 30 listopada 2017 r., IV CSK 28/17)

Jak wynika z stanu faktycznego niniejszej sprawy uczestniczka E. S. (2) widywała swoją matkę jedynie raz w roku na święta. Z uwagi na swoją nieporadność życiową od 20 lat przebywa w Schronisku w J., które zarządza jej rentą na potrzeby jej utrzymania w nim. Trudno w takich okolicznościach uznać za możliwym ze strony uczestniczki E. S. (2), że mogła dowiedzieć się sama, przy zachowaniu należytej staranności polegającej na skontaktowaniu się w tej sprawie z różnymi instytucjami, o tym, że zmarła matka jest dłużniczką (...) Sp. z o.o. w S.. Tym samym nie można przyjąć, że nie dołożyła należytej staranności w ustaleniu rzeczywistego majątku spadkowego. Dlatego zachodzą pełne podstawy prawne do zatwierdzenia przez Sąd w tych okolicznościach oświadczenia uczestniczki E. S. (2) złożonego w dniu 6 września 2018 r. o uchyleniu się od skutków prawnych nie złożenia przez nią w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po tej zmarłej i odebrania od niej na podstawie art. 640 k.p.c. w związku z art. 1012 k.c. tego oświadczenie, o czym orzekł sąd w postanowieniu.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak wyżej. Orzeczenie o kosztach oparte zostało o art. 520 § 1 k.p.c. kierując się tym, iż w postępowaniu nieprocesowym każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Interesem wnioskodawcy było przeprowadzenie postępowania o stwierdzeniu nabycia spadku po zmarłej A. K. (2) swojej dłużniczce, by móc dalej skutecznie prowadzić egzekucję przeciwko jej spadkobiercom, dlatego to on winien pokryć koszty tego postępowania jako strona szczególnie zainteresowana wynikiem tego postępowania.